

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของจังหวัดระยอง

3.1 สภาพทางกายภาพ

3.1.1 ที่ตั้ง

จังหวัดระยองตั้งอยู่ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร มาทางตะวันออกเฉียงใต้ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ระยะทาง 219 กิโลเมตร และตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 36 ระยะทาง 186 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 3,307.42 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 9.1 ของเนื้อที่ภาคมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอหนองใหญ่ กิ่งอำเภอบ่อทอง อำเภอพนัสนิคม และอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ อ่าวไทย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอสัตหีบ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

3.1.2 เขตการปกครอง

จังหวัดระยองแบ่งการปกครองเป็น 5 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 49 ตำบล 301 หมู่บ้าน แบ่งการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 14 แห่ง ได้แก่ องค์กรระยอง ทต.ทางเกวียน และสุขาภิบาล 12 แห่ง

3.1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่เป็นที่ลุ่มพุก โดยจะเป็นภูเขาสูงสลับที่ตอนทางตอนเหนือต่อเนื่องจากชลบุรีและจันทบุรี ทอดแนวลงมาจากตะวันตก ตอนกลางและตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดระยอง ทำให้มีที่ราบแยกจากกัน เป็น 2 บริเวณลุ่มแม่น้ำประแสร์ ครอบคลุมบริเวณ อำเภอแกลง และกิ่งอำเภอวังจันทร์ ลักษณะเป็นที่สูงลาดลงสู่ชายทะเลทางตอนใต้ของจังหวัด มีชายทะเลยาว 100 กิโลเมตร เป็นจังหวัดที่มีลักษณะ

ทางธรรมชาติที่สวยงาม มีอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา - เขาวง อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า - เกาะเสม็ด หาดแม่รำพึง แหลมแม่พิมพ์ สวนสน วังแก้ว บ้านเพ เป็นต้น

3.1.4 ภูมิอากาศ

จังหวัดระยองมีภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน มีฝนตกมากในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงตุลาคม มีปริมาณฝนเฉลี่ย 1,884.65 มิลลิเมตรต่อปี อุณหภูมิเฉลี่ย 23.85 องศาเซลเซียส (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2536)

3.1.5 แหล่งน้ำ

จังหวัดระยองมีสภาพเป็นภูเขาสลับที่ราบ ประกอบกับใต้ผิวดินเป็นหินแกรนิตไม่อุ้มน้ำ ทำให้ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภค บริโภค ต้องอาศัยน้ำจากโครงการชลประทานลุ่มแม่น้ำระยอง และลุ่มน้ำประแสร์ เพื่อการเกษตรและอาศัยน้ำจากอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่ดอกกราย และโครงการหนองปลาไหล เพื่อใช้ในการอุปโภคและบริโภค

3.1.6 ทรัพยากรธรรมชาติ

แร่ธาตุ จังหวัดระยองมีแร่ธาตุที่สำคัญ ดังนี้คือ หอยแก้ว พบมากที่แหลมแม่พิมพ์ อำเภอแกลง ดิบุกพบที่ อำเภอเมืองระยอง แมงกานีส และแร่เหล็กพบที่ อำเภอแกลง

สถานที่ท่องเที่ยว จังหวัดระยองมีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย ทั้งสถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติและประวัติศาสตร์ อาทิ สวนสน วังแก้ว ถ้ำเขาวง หาดแม่รำพึง หาดหินขาวหินดำ แหลมแม่พิมพ์ เขาแหลมหญ้า บ้านเพ เกาะเสม็ด และอนุสาวรีย์สุนทรภู่ เป็นต้น

3.1.7 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

จังหวัดระยองมีเนื้อที่ถือครองทางการเกษตร จำนวน 1,528,942 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 68.87 ของเนื้อที่จังหวัด โดยเนื้อที่ส่วนใหญ่ทางฝั่งตะวันตกจะมีการปลูกพืชไร่พวกมันสำปะหลัง สับปะรด และอ้อย ทางฝั่งตะวันออกจะมีการปลูกยางพารา ไม้ผล ไม้ยืนต้น ส่วนการทำนาจะพบบริเวณที่ราบลุ่มจากแม่น้ำระยอง และแม่น้ำประแสร์

3.1.8 โครงข่ายถนน

จังหวัดระยองมีเส้นทางสายหลักที่สำคัญคือ

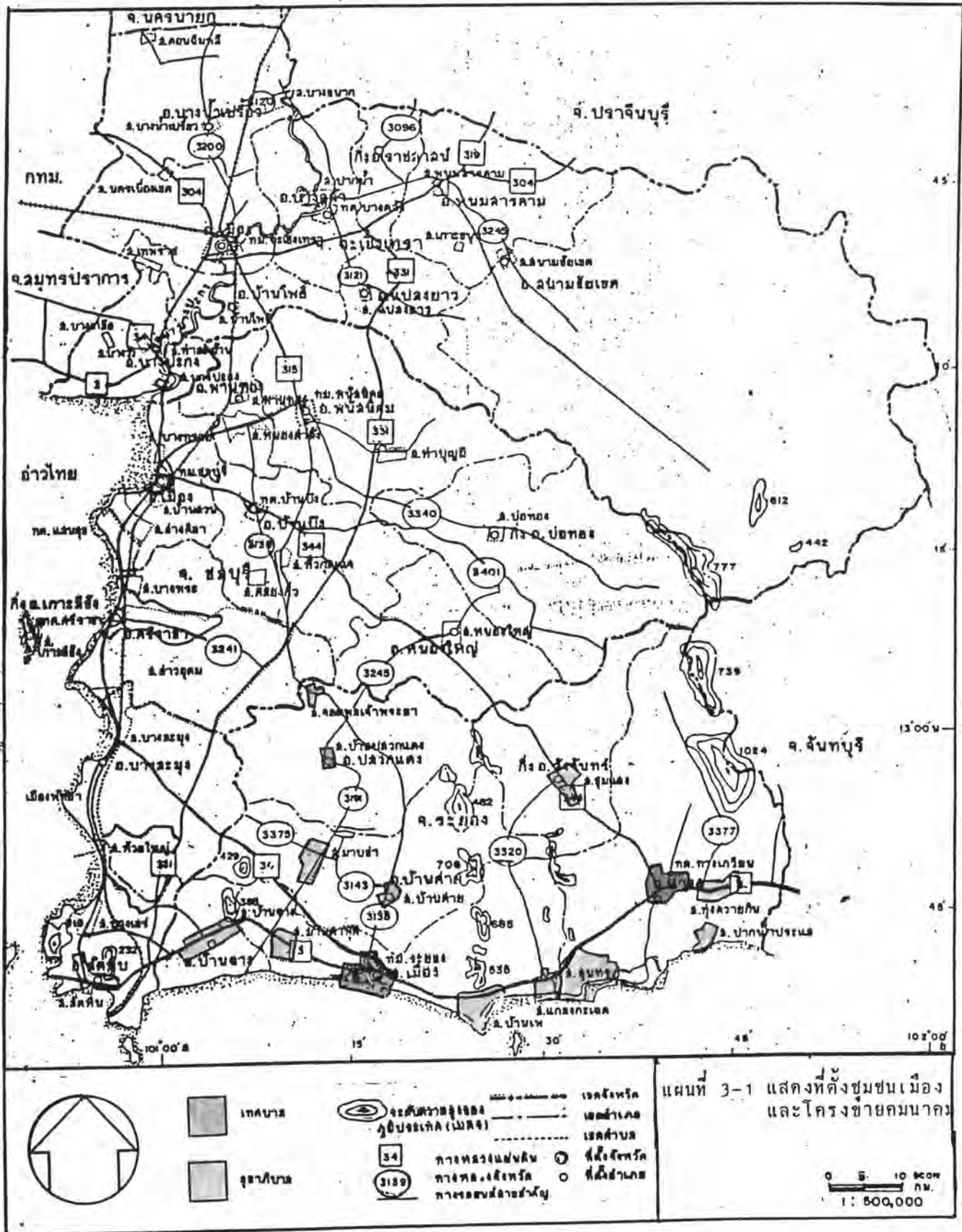
- ทางหลวงหมายเลข 3 (สุขุมวิท) เริ่มจากกรุงเทพมหานครผ่านสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด เป็นถนนสายเศรษฐกิจของภาคตะวันออก

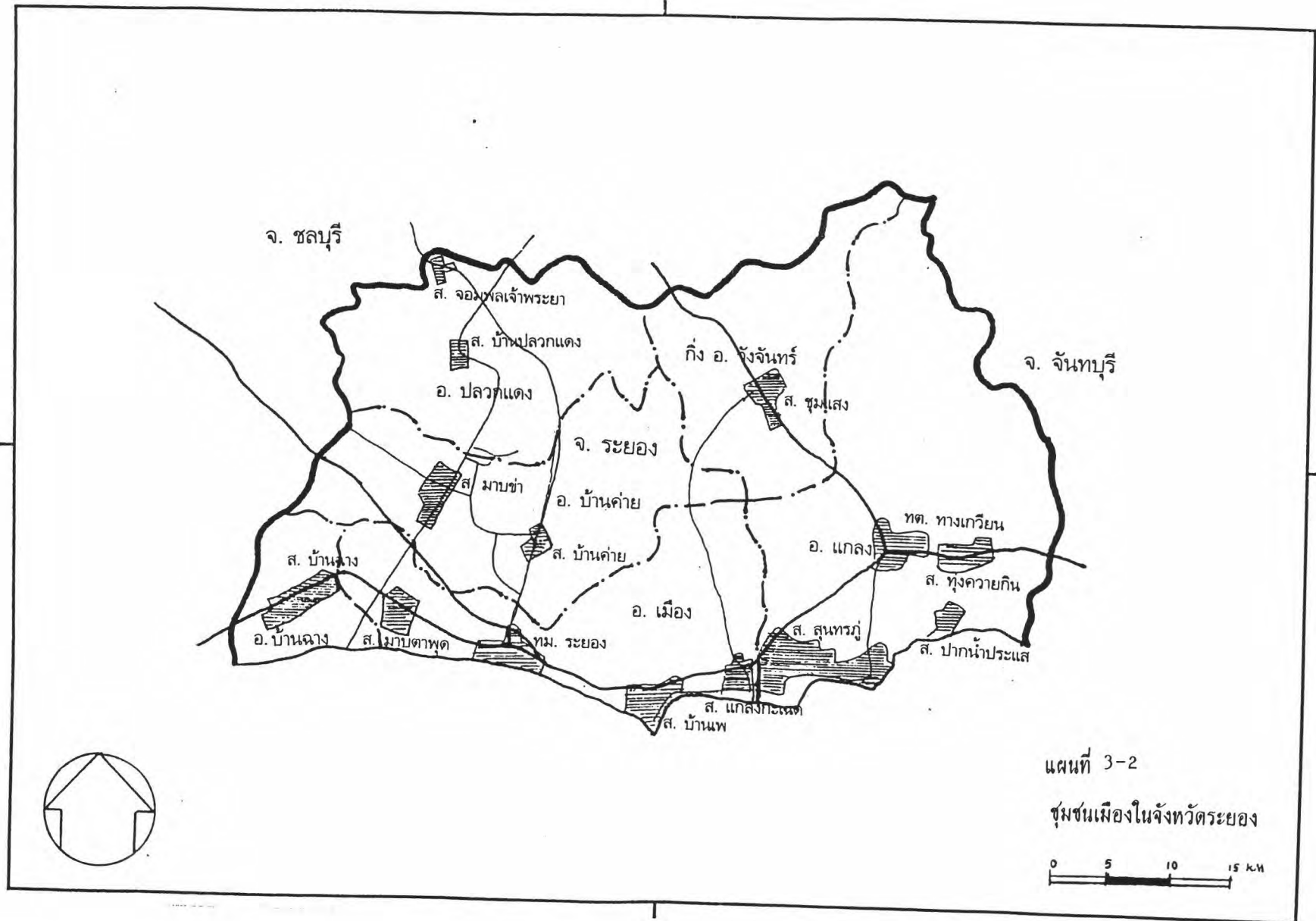
ตารางที่ 3 - 1

แสดงการใช้ที่ดินและลักษณะการถือครองทางการเกษตร ของจังหวัดระยอง

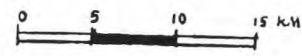
การใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
เนื้อที่ทั้งหมด	2,220,000	100.00
เนื้อที่ป่าไม้	137,047	6.17
เนื้อที่ถือครองทางการเกษตร	1,528,942	68.87
ที่นา	99,125	4.46
พืชไร่	534,575	24.08
ไม้ผล - ไม้ยืนต้น	825,301	37.17
สวนผักและ ไม้ดอก	1,910	0.08
ที่อยู่อาศัย	37,913	1.70
ที่รกร้างว่างเปล่า	14,000	0.60
ที่อื่นๆ	16,118	0.70

ที่มา : สถิติการเกษตรของประเทศไทย มีเพาะปลูก 2537/38

แผนที่ 3-2
 ชุมชนเมืองในจังหวัดระยอง

- ทางหลวงหมายเลข 36 จาก อำเภอบางละมุง ถึง จังหวัดระยอง
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 344 จากชลบุรี ผ่านอำเภอบ้านบึง อำเภอบ้านค่าย ถึง อำเภอเมืองระยอง นอกจากนี้จะเป็นถนนเชื่อมชุมชน ตำบล และหมู่บ้านภายในจังหวัด

3.2 ลักษณะทางประชากร

3.2.1 ขนาดประชากร

จังหวัดระยองมีประชากร ในปี 2537 จำนวน 467,359 คน เป็นจังหวัดที่มีประชากรมากเป็นอันดับ 2 ในบรรดาจังหวัดชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมือง 148,750 คน รองลงมาคือ อำเภอแกลง 127,339 คน ส่วนที่มีประชากรน้อยที่สุดคือกิ่งอำเภอวังจันทร์ มี 18,668 คน (กรมการปกครอง, สำนักทะเบียนราษฎร, 2537)

3.2.2 ความหนาแน่นประชากร

จังหวัดระยองมีความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย 123.2 คน / ตร.กม อำเภอที่มีประชากรหนาแน่นมากที่สุดคือ อำเภอเมือง 289 คน / ตร.กม. รองลงมาคือ อำเภอบ้านฉาง 163 คน / ตร.กม. และ อำเภอแกลง 120 คน / ตร.กม. นอกนั้นมีมีความหนาแน่นต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด อำเภอที่มีความหนาแน่นน้อยที่สุดคือ อำเภอปลวกแดง 46 คน / ตร.กม.

3.2.3 การเปลี่ยนแปลงประชากร

ในช่วงปี 2527 - 2535 จังหวัดระยองมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ย 0.93 % ต่อปี ลดลงจากช่วงปี 2526 - 2531 ซึ่งมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ย 2.31 % ต่อปี เขตที่มีอัตราเปลี่ยนแปลงสูงสุดคือ กิ่งอำเภอวังจันทร์ 2.48 % ส่วนใหญ่ประชากรในแต่ละเขตมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในอัตราที่ลดน้อยลง ยกเว้นในอำเภอปลวกแดง และบ้านฉาง ซึ่งพบว่ามีการลดลงในช่วงปี 2527 - 2535 จำนวน 2,495 คน และ 2,884 คน ตามลำดับ โดยมีอัตราส่วนลด -1.05 % และ -0.89 %

ตารางที่ 3 - 2 แสดงพื้นที่ จำนวนประชากร อัตราการเพิ่มประชากรและความหนาแน่นของประชากร จังหวัดระยอง พ.ศ. 2526 -2531

เขตการปกครอง	พื้นที่ (ตร.กม.)	พ.ศ. 2526		พ.ศ. 2531		อัตราเพิ่ม ประชากร (%)	ส่วนแบ่ง การเพิ่ม (%)	สัดส่วนประชากร ของจังหวัด (2531)
		ประชากร	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)	ประชากร	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)			
รวมจังหวัด	3,552.000	392,554	110.51	440,255	123.93	2.31	100.00	100.00
อำเภอเมือง	514.547	125,943	255.76	141,567	275.12	2.36	32.75	32.15
อำเภอแกลง	1,058.413	138,003	102.04	126,992	119.98	3.29	39.80	28.84
อำเภอบ้านฉาง	238.372	40,577	170.22	44,363	186.10	1.80	7.93	10.07
อำเภอบ้านค่าย	727.075	72,847	100.19	77,529	106.63	1.25	9.81	17.61
อำเภอปลวกแดง	618.341	30,423	49.20	32,554	52.64	1.36	4.46	7.39
กิ่งอำเภอวังจันทร์	395.252	14,761	37.34	17,250	43.64	3.16	5.21	3.91

ที่มา : กรมการปกครอง

หมายเหตุ : ในปี พ.ศ. 2526 ยังเป็น กิ่ง อ.บ้านฉาง

ตาราง 8 - 8
ประชากรและการเปลี่ยนแปลง ระหว่าง พ.ศ. 2527 - 2535

เขตปกครอง	พื้นที่ กม.2	ประชากร , คน		ความหนาแน่น,คน/กม.2		การเปลี่ยนแปลง	
		2527	2535	2527	2535	คน	ร้อยละ/ปี
จังหวัดระยอง	3552.000	406,222	437,552	114.364	123.185	31,330	0.93
อำเภอเมืองระยอง	514.547	127,919	148,750	248.605	289.089	20,831	1.90
อำเภอแกลง	1058.413	116,680	127,339	110.241	120.311	10,659	1.10
อำเภอบ้านค่าย	727.075	73,671	75,567	101.325	103.933	1,896	0.32
อำเภอปลวกแดง	618.341	30,894	28,399	49.963	45.928	-2,495	-1.05
อำเภอบ้านฉาง	238.372	41,693	38,809	174.907	162.809	-2,884	-0.89
กิ่งอำเภอวังจันทร์	395.252	15,365	18,688	38.874	47.281	3,323	2.48

ที่มา : สำนักทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 3 - 4

อัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรเปรียบเทียบระหว่างช่วงปี 2526 - 2531 และ 2527 - 2537

เขตการปกครอง	อัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยต่อปี	
	2526 - 2531	2527 - 2537
รวมจังหวัด	2.310	0.93
อ.เมือง	2.360	1.90
อ.แก่ง	3.290	1.00
อ.บ้านฉาง	1.800	0.32
อ.บ้านค่าย	1.250	-1.05
อ.ปลวกแดง	1.360	-0.89
กิ่งอ.วังจันทร์	3.160	2.48

3.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ระยองเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูงภายใต้โครงการพัฒนาระบบเมือง โดยกำหนดให้ชลบุรีเป็นเมืองหลักของภาคตะวันออก มีฉะเชิงเทราและระยองเป็นเมืองรอง ซึ่งทั้ง 3 จังหวัดนี้จะเป็นแกนพัฒนาที่สำคัญโดยได้รับการกำหนดให้เป็นพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกมีพื้นที่รวมกัน 8.3 ล้านไร่ (13,214 ตร.กม.) หรือคิดเป็นร้อยละ 36.3 ของพื้นที่ภาคตะวันออก พื้นที่ดังกล่าวได้รับเลือกให้เป็นที่ตั้งของอุตสาหกรรมหลักที่ใช้เทคโนโลยีสูงซึ่งมีความเหมาะสมด้านที่ตั้ง ที่จะส่งเสริมให้สามารถรองรับภาวะการพัฒนาอุตสาหกรรมส่งออกและการค้าระหว่างประเทศ เพื่อเป็นการเปิดประตูการพัฒนาไปสู่ภาคตะวันออกเชิงเหนือ อีกทั้งพื้นที่ดังกล่าวมีสภาพภูมิประเทศตามความสวยงาม เหมาะที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศอีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนี้ชนบทโดยรวมชุมชนเมืองต่าง ๆ ยังมีการทำเกษตรกรรม ทั้งทางด้านกสิกรรม และการประมง ซึ่งเป็นสินค้าออกที่สำคัญของจังหวัด และเป็นวัตถุดิบป้อนให้กับโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดและในภาคสรุปคือ จังหวัดระยองเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูงทั้งในด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการ

สภาพเศรษฐกิจของจังหวัดระยองขึ้นอยู่กับภาคเกษตรทั้งการกสิกรรมและการประมง ซึ่งต้องอาศัยสภาพดินฟ้าอากาศเป็นสำคัญ ทำให้รายได้ไม่แน่นอน ฝนแปรตามฤดูและตลาดแต่จังหวัดระยองมีทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมในการพัฒนาให้เป็นฐานเศรษฐกิจสำคัญ ทางภาคตะวันออกทั้งในด้านอุตสาหกรรม การขนส่ง การท่องเที่ยวทำให้แนวโน้มจังหวัด ระยองเป็นจังหวัดที่มีโครงสร้างเศรษฐกิจพึ่งพาทางการค้าบริการ และอุตสาหกรรมมาก ขึ้นและเป็นจังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์สูงจังหวัดหนึ่ง

การประกอบอาชีพส่วนใหญ่ของประชาชนจังหวัดระยอง ได้แก่

- เกษตรกรรม มีการปลูกยางพารา มันสำปะหลัง อ้อย ข้าว ทุเรียน เงาะ สับปะรด เป็นต้น โดยมีพื้นที่ทางการเกษตร เท่ากับ 77.48 % ของพื้นที่ทั้งจังหวัด คิดเป็นประชากรที่ประกอบอาชีพการเกษตรกรรม 75 %
- ประมง เนื่องจากจังหวัดระยองมีพื้นที่ที่ติดชายทะเล จึงมีประชาชนส่วนหนึ่งประกอบอาชีพทางการประมง ทั้งประมงน้ำจืด น้ำกร่อยและน้ำเค็ม คิดเป็นประชากรที่ประกอบอาชีพทางการประมง 10 %
- อุตสาหกรรม การค้า เหมืองแร่ การคมนาคมและการขนส่ง เป็นอีกอาชีพหนึ่งซึ่งจะมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากการพัฒนาตามโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก

3.1.1 โครงสร้างการผลิตรายสาขา

1) สาขาเกษตรกรรม เป็นสาขาที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงสุด คือร้อยละ 25.21 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด โดยเฉพาะในด้านกิจกรรม ส่วนใหญ่จะเป็นการเพาะปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่ และข้าว ผลผลิตจากการเกษตรส่งจำหน่ายตลาดกรุงเทพ ๔ ต่างประเทศ และโรงงานแปรรูปผลิตผลเกษตรภายในจังหวัด

2) สาขาอุตสาหกรรม จังหวัดระยองมีมูลค่าอุตสาหกรรมมากเป็นอันดับที่ 2 ของภาคตะวันออก รองจาก จ.ชลบุรี อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตการเกษตรที่พบมาก ได้แก่ โรงสีข้าว โรงงานทำมันเส้น แป้งมัน แปรรูปผลผลิตประมง โรงงานน้ำตาล โรงงานสับปะรดกระป๋องแปรรูปผลผลิตยางพารา

3) สาขาการค้าและบริการ เป็นสาขาการผลิตที่มีความสำคัญต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัด คือ มีมูลค่าการผลิตสูงเป็นอันดับที่ 2 รองจากสาขาเกษตรกรรม มีศูนย์กลางการค้าและบริการในเขตเทศบาลเมืองระยอง และการที่จังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมากแห่งหนึ่งของภาคตะวันออก ทำให้มีสถานที่บริการแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป

3.3.2 ผลิตภัณฑ์มวลรวม

จังหวัดระยองมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในปี พ.ศ. 2530 เท่ากับ 4,572.45 ล้านบาท (ราคาคงที่ปี พ.ศ. 2515) คิดเป็นร้อยละ 14.17 ของภาคตะวันออกนับเป็นอันดับ 3 ของภาค รองจาก จ.ชลบุรี และฉะเชิงเทรา ในช่วงปี พ.ศ. 2525 - 2530 มีการขยายตัวในอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปี ร้อยละ 7.19

จากตารางที่ 3 - 5 จะเห็นว่าการผลิตในสาขาเกษตรกรรมทำรายได้ให้กับจังหวัดมากที่สุด คือมีมูลค่า 1,290.27 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 28.21 แต่มีอัตราเพิ่มต่อปี น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับสาขาอื่น ๆ คือ มีเพียง ร้อยละ 1.6 ทั้งนี้เนื่องจากการลงของพื้นที่การเกษตร ส่วนสาขาการผลิตที่มีอัตราการเพิ่มสูงสุดคือ สาขาเหมืองแร่และย่อยหิน คือ 71 % รองลงมาคือ การไฟฟ้า และประปา 26.36 % อันเนื่องมาจากการเพิ่มการผลิตเพื่อรองรับการขยายตัวเมือง

3.3.3 รายได้ต่อหัวประชากร

รายได้เฉลี่ยของประชากร จังหวัดระยองมีรายได้เฉลี่ยของประชากรสูงเป็นอันดับที่ 2 ของภาคตะวันออก รองจากจังหวัดชลบุรี คือมีมูลค่า 35,521 บาท (ราคาตลาด) ขณะที่ภาคตะวันออกมีรายได้เฉลี่ยในระดับภาค และในช่วงปี พ.ศ. 2525-2530 มีการเปลี่ยนแปลงในอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปี ร้อยละ 6.82

สำหรับรายได้ต่อหัวของประชากร ช่วงปี 2528-2532 ดังนี้

ปี พ.ศ.	2528	29,127	บาท/คน/ปี
ปี พ.ศ.	2529	30,644	บาท/คน/ปี
ปี พ.ศ.	2530	37,328	บาท/คน/ปี
ปี พ.ศ.	2531	41,030	บาท/คน/ปี
ปี พ.ศ.	2532	42,117	บาท/คน/ปี

3.4 ระบบชุมชนในภาคตะวันออก

การพัฒนาระบบชุมชนเมืองของภาคตะวันออกในอนาคต ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ศึกษาอยู่นั้นได้กำหนดแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 และฉบับที่ 6 โดยมุ่งกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและมีบทบาทในการรองรับประชากร เพื่อลดความแออัดจากกรุงเทพมหานคร พื้นที่ศึกษาเป็นบริเวณที่มีความได้เปรียบในด้านที่ตั้งซึ่งไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก อีกทั้งมีเส้นทางเชื่อมโยงกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นแหล่งงานและวัตถุดิบที่สำคัญ มีพื้นที่ท่าเรือติดต่อกับทะเลซึ่งอำนวยความสะดวกในการส่งสินค้าออกที่สำคัญของประเทศ และมีปัจจัยบริการขั้นพื้นฐานและทรัพยากรที่ค่อนข้างสมบูรณ์ ทำให้เกิดแรงดึงดูดในการพัฒนาที่สำคัญ ดังนั้นรัฐจึงกำหนดนโยบายพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมต่อเนื่องและแหล่งความเจริญแห่งใหม่ในส่วนภูมิภาค ซึ่งจะทำให้รูปแบบของชุมชนในอนาคตเป็นแบบหลายศูนย์กลางตามบทบาทที่เป็นอยู่และบทบาทที่รัฐกำหนดให้ในอนาคต การกำหนดหน้าที่การทำงานของชุมชนให้สอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ได้แบ่งชุมชนเมืองตามหน้าที่หลักที่สำคัญ ดังนี้คือ

ตารางที่ 3 - 5
แสดงผลิตภัณฑ์จําวบรวม จังหวัดระยอง ปี พ.ศ. 2525 และ 2530 (ราคาทงปี พ.ศ. 2515)

สาขาการผลิต	ปี พ.ศ. 2525		ปี พ.ศ. 2530		อัตราเพิ่ม ต่อปี (%)
	มูลค่า(บาท)	ร้อยละ	มูลค่า(ล้านบาท)	ร้อยละ	
สาขาเกษตรกรรม	1,191.09	36.87	1,290.27	28.21	1.66
พืช	802.59	24.84	803.06	17.56	0.01
ปศุสัตว์	53.36	1.65	66.44	1.45	4.48
ประมง	183.95	5.69	245.82	5.37	5.97
ป่าไม้	7.59	0.23	14.07	0.3	13.13
บริการทางการเกษตร	64.07	1.98	52.37	1.14	-3.95
แปรรูปผลผลิตเกษตรอย่างง่าย	79.52	2.46	108.51	2.37	6.41
สาขาเหมืองแร่และข่อยหิน	16.09	0.49	236.04	5.16	71.11
สาขาอุตสาหกรรม	515.78	15.96	754.16	16.49	7.89
สาขาก่อสร้าง	65.85	2.03	88.16	1.92	6
สาขาไฟฟ้าและประปา	76.64	2.37	246.98	5.4	26.36
สาขาคมนาคมและขนส่ง	157.8	4.88	263.23	5.75	10.77
สาขาการค้าส่งและค้าปลีก	696.29	21.55	964.72	21.09	6.73
สาขาการเงินและการธนาคาร	46.89	1.45	108.77	2.37	18.32
สาขาที่อยู่อาศัย	127.95	3.96	155.5	3.4	3.97
สาขาบริหารราชการแผ่นดิน	95.89	2.96	122.01	2.66	4.93
สาขาบริการ	240.05	7.43	342.56	7.49	7.37
รวม	3,230.37	100	4,572.45	100	7.19

ที่มา : ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1) ชุมชนศูนย์กลางพาณิชยกรรมและบริการ ชุมชนที่สำคัญได้แก่ ชุมชนชลบุรี จันทบุรี ระยอง ศรีราชา ปราจีนบุรี บ้านสวน สัตหีบ ตราด และเป็นชุมชนศูนย์กลางการบริการทางการค้า การเงิน การธนาคาร การศึกษา สาธารณสุข ซึ่งจะมีขอบเขตในการบริการกว้างไกลตามลำดับความสำคัญของชุมชน และขนาดของธุรกิจหรือกิจกรรมอื่นๆ ในแต่ละชุมชนก็จะแตกต่างกันตามลำดับของชุมชนด้วยเช่นกัน

2) ชุมชนศูนย์กลางอุตสาหกรรม ที่สำคัญได้แก่ ชุมชนอ่าวอุดม และท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังชุมชนบริเวณอุตสาหกรรมหลักมาบตาพุด เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลต้องการกระจายความเจริญทางด้านเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาคอย่างเป็นระบบ และส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาคโดยมีเป้าหมายพื้นที่เฉพาะ ซึ่งจะเป็นตัวนำในการขยายบริการสังคมให้ไปถึงประชาชนในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นชนบทโดยรวดเร็ว รัฐบาลจึงได้กำหนดพื้นที่จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม เขตอุตสาหกรรมส่งออก และท่าเรือพาณิชย์ เพื่อส่งเสริมการขนส่งทางทะเลให้สอดคล้องกับปริมาณสินค้าเข้า-ออกของประเทศเป็นผลให้ประหยัดต้นทุนขนส่ง ทำให้สินค้าไทยมีโอกาสแข่งขันได้ในตลาดโลก นอกจากนี้ประเภทอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในเขตนิคมอุตสาหกรรมยังจะได้รับสิทธิและประโยชน์พิเศษเพิ่มเติมจากที่ได้รับในเกณฑ์ปกติ ทั้งยังจะได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกมูลฐานของรัฐ ซึ่งจะได้ระดมจัดให้แก่พื้นที่เขตอุตสาหกรรมนั้น ๆ อย่างพอเพียงอีกด้วย

3) ชุมชนศูนย์กลางอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร ที่สำคัญได้แก่ ชุมชระยอง ทางเกวียน ท่าใหม่ ห้วยใหญ่ แกลงกะเจด เป็นชุมชนศูนย์กลางที่มีที่ตั้งเหมาะสมเอื้ออำนวยต่อการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรเช่น อุตสาหกรรมเกี่ยวกับยางพารา เพอร์นิเจอร์ไม้ยางพารา อุตสาหกรรมแปรรูปมันสำปะหลัง โรงงานสับปะรดกระป๋อง โรงงานน้ำตาล และโรงงานผลิตอาหารสัตว์ เพื่อรองรับการขยายตัวของผลผลิตการเกษตรและปศุสัตว์จากพื้นที่โดยรอบในอนาคต ทั้งนี้จะต้องจัดเตรียมพื้นที่ให้เหมาะสมสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมที่จะตั้งใหม่ และต้องเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเช่น ขนาดและระบบของถนนในชุมชน ตลอดจนโครงข่ายการเชื่อมต่อกับชุมชนที่สำคัญอื่นๆ ระบบไฟฟ้า โทรศัพท์ แหล่งน้ำ และการจัดเตรียมพื้นที่สำหรับการกำจัดน้ำเสีย เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งในการดึงดูดให้เอกชนมาลงทุนในชุมชนขนาดกลางหรือขนาดเล็กเป็นการช่วยลดภาระของรัฐบาลในการพัฒนาชุมชน

4) ชุมชนศูนย์กลางการท่องเที่ยว ได้แก่ เมืองพัทยา บ้านเพ แสนสุข สุนทรภู่ บางเสร่ ปลิว นาจอมเทียน ชongเสมสาร และเกาะสีชัง เนื่องจากชุมชนเหล่านี้มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามตามธรรมชาติ ประชาชนทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัดนิยมมาเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเมืองพัทยาเป็นที่นิยมของชาวต่างประเทศ จึงเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวระดับนานาชาติ จึงต้องมีศูนย์กลางการบริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เพื่อจัดกิจกรรมให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งความมั่นใจในความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวทั้งทางด้านอุบัติเหตุและทรัพย์สิน อันเป็นสิ่งจำเป็นที่เมืองท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

5) ชุมชนศูนย์กลางที่พักอาศัย ได้แก่ บางละมุง และบ้านฉาง เนื่องจากแหลมฉบังและมาบตาพุด เป็นแหล่งจ้างงานในสาขาอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ดังนั้นเมืองซึ่งอยู่ใกล้กับเมืองทั้ง 2 แห่ง จึงรับบทบาทเป็นเมืองที่พักอาศัย ซึ่งประชากรส่วนหนึ่งจากบางละมุงจะเดินทางไปทำงานในแหลมฉบัง ในขณะที่เดียวกับประชากรจากบ้านฉางจะเดินทางไปทำงานในมาบตาพุด ดังนั้นพื้นที่ส่วนใหญ่ของบางละมุงและบ้านฉางจึงควรปรับปรุงให้เป็นสถานที่สร้างอาคารบ้านเรือนสำหรับพักอาศัยโดยตรงและมีร้านค้าและบริการส่วนหนึ่งสำหรับบริการให้แก่ประชากรในเขตเมือง

6) ชุมชนศูนย์กลางการศึกษา ได้แก่ชุมชนแสนสุข ชลบุรี ระยอง และสัตหีบ โดยเฉพาะแสนสุข เป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีบทบาทต่อท้องถิ่นที่สถาบันตั้งอยู่และท้องถิ่นใกล้เคียงทั้งในการบริการทางวิชาการแก่ชุมชน การประสานงานโครงการพัฒนาต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาคด้วย สำหรับชุมชนระยอง ชลบุรี และสัตหีบ ซึ่งเป็นที่ตั้งของวิทยาลัยเทคนิค มีหน้าที่ในการบริการด้านการศึกษา และวิจัยด้านเทคโนโลยีที่สัมพันธ์กับอุตสาหกรรมสมัยใหม่ในพื้นที่ บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยเฉพาะการผลิตช่างอุตสาหกรรมปิโตรเคมี เคมีสิ่งทอ การผลิตเครื่องมือและแม่พิมพ์ผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออก เทคโนโลยีพลวัตกรรมอุตสาหกรรม และวิศวกรรมเครื่องกล

7) ชุมชนศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง ได้แก่ ชลบุรี บำตาพุด และแหลมฉบัง ชุมชนเหล่านี้มีทำเลที่มีเส้นทางคมนาคมหลายสายมาบรรจบกัน เป็นศูนย์กลางของระบบคมนาคมขนส่ง กิจกรรมของประชากรในชุมชนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมือง ได้แก่ มีโกดังสำหรับเก็บสินค้าหรือสำหรับพักสินค้า เพื่อส่งต่อไปยังพื้นที่อื่น ๆ และจะมีประชากรส่วนหนึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมบริการการขนส่ง เช่น ซ่อมรถ เป็นต้น